

"DA FEST 2017– ЕКСПЕДИЦИЯ В БЪДЕЩЕТО"

от РЕЧНИК – ДИГИТАЛНИ ИЗКУСТВА

международен фестивал за дигитално изкуство, аудио-визуално изкуство, перформанс, саунд арт, видео арт, DA Lab, изложба на дигитално изкуство

Съдържание

- 1 ПОГЛЕД ОТ СЦЕНАТА НА ДИГИТАЛНОТО ИЗКУСТВО В БЪЛГАРИЯ ДНЕС
  - 1.1 ЗА ПРОТОКОЛА И АРХИВИТЕ
  - 1.2 ПОТАПЯНЕ В СЪДЪРЖАНИЕТО
- 2 ПРЕМИЕРИТЕ
  - 2.1 Топология на звуковото тяло: дует за тяло и скенер
  - 2.2 Сателити
  - 2.3 Branches
- 3 ИЗЛОЖБАТА
  - 3.1 Тъмно съдържание
  - 3.2 интер_вю
  - 3.3 Професионален слушател
  - 3.4 Купувач в Тъмната мрежа – колекцията на един бот
  - 3.5 Мокри поръчки
  - 3.6 Селото. Последни усилия IV
  - 3.7 Интернет
  - 3.8 Je Suis Je (Аз съм аз)
  - 3.9 Роршах
  - 3.10 Cracking
  - 3.11 Mnemoawari
  - 3.12 Книга
- 4 ЗАКРИВАНЕ
- 5 БЕЛЕЖКИ
- 6 ЗА АВТОРА

ПОГЛЕД ОТ СЦЕНАТА НА ДИГИТАЛНОТО ИЗКУСТВО В БЪЛГАРИЯ ДНЕС

От 19-ти до 23-ти септември 2017 г. се проведе шестото издание на международния фестивал за Дигитално изкуство – DA Fest. Събитието е с плътна програма, включваща перформанси, видео-арт, изложби, уъркшопи, дискусии и срещи с международни творци, експериментални сесии, както и възможност за студентите от Националната художествена академия да представят свои проекти пред широката публика. DA Fest е своеобразен мост между света на съвременното изкуство и нашия мироглед. Посетителите се придвижваха свободно по вертикалата и хоризонталата на академичното пространство, из физическите и виртуалните художествени произведения, включени в програмата. И тази година зад руля на тази специфична машина, която обичайно ни отвежда в бъдещето, застанаха кураторите доц. д-р. Венелин Шурелов и Галина Димитрова – Димова. За тях това пътешествие в света на дигиталното изкуство е вече установен пристан, където в локален контекст се прихващат и представят ключови явления от световната

сцена на Новите медийни изкуства. Бързо преминалата фестивална програма пося семената на артистични практики, за чиито кълнове следва да се погрижим, а за това е необходимо време и внимание.

ЗА ПРОТОКОЛА И АРХИВИТЕ

В шестото издание на фестивала имаше творби от Германия, Австрия, САЩ, Холандия, Испания, България, Швейцария, Италия, Гърция, Франция. Произведенията, обаче не останаха затворени в географския си контекст. По-голямата част от творбите са продукт на дуо-формации или на цели групи международни колективи. Те са в резултат на колаборацията между творци от различни точки на света, представители на различни професионални сфери, носещи своя уникален творчески заряд, опит и мотиви.

В дните на фестивала посетителите имаха възможността да се докоснат до над четиридесет творби, на близо четиридесет участници. Това включва 12 произведения в изложбеното пространство, 10 пърформанси, 3 изключително интересни и различни от това, което сме виждали в България премиери, едната от тях – световна! В галерия „Академия“ бяха изложени общо 12 творби и всяка една от тях разполагаше със своя собствена художествена вселена. Видео програмата представи 11 художествени видео-материала, включително и подбор на работи на студентите от Магистърска програма „Дигитални изкуства“. За най-ентузиазираните имаше организирани 2 уъркшопа, в които публиката може да бъде активен участник и мигновено да бъде предефинирана от „посетител“ в „колективен творец“. Имаше общо 5 презентации и срещи с международните артисти.

Ключов елемент за новото издание беше и новият модул DA Lab, който ни представи 5 експериментални проекта и 4 вечерни специални събития под формата на среднощни концерти. За първи път, от създаването на фестивала, на публиката беше предоставена възможност да се наслади и на богата вечерна програма, носеща различно настроение и която ни поставя в специфичен контекст, предизвиквайки отново сетивните ни възприятия. Вероятно драгият читател вече е силно впечатлен, дори само да останем потопени в количественото измерение на явлението DA Fest и това ще е напълно разбираемо.

Не е лесно да се говори за пърформативното преживяване на преходните произведения, които бяха представени в рамките на фестивала, затова не пропускайте да видите записите от тези събития на страницата на DA Festили в официалния ни канал DA Fest, в YouTube [1]. bВсе пак нека се опитаме да ви пренесем отново в пространствата на НХА, превърнали се в дом на фестивала като ви разкажем още малко за трите впечатляващи премиери, както и за произведенията от изложбата в галерия „Академия“.

ПОТАПЯНЕ В СЪДЪРЖАНИЕТО

Една от главните характеристики на образците от дигиталното изкуство е тяхната социална и критическа роля. Често, в центъра на творбата са заложили въпроси, свързани с идентичността, избора, свободата, границите и най-вече взаимоотношенията. Именно това съобщение беше кодирано в повечето творби. В диалог с произведенията, можем да проследим тяхната силно социална функция. Освен като мост, който

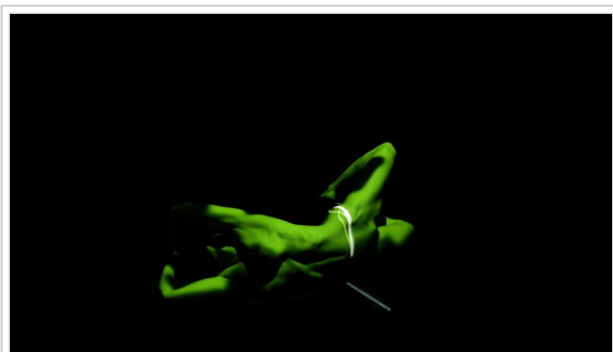
Цветан Кръстев, **Автономния живот на сенките** (2015 г., видео 2мин. 9 сек.) Случайно заснети кадри от птичи поглед на градски площад. Човешки фигури се движат привидно хаотично и самоцелно извън ежедневиия контекст. На финала се разбира, че изображението е обърнато на 180 градуса и че действащи лица са били не хората, а техните сенки.

свързва българската сцена за представяне на съвременното изкуство със световната такава, фестивалът е придобил и функцията на телепортираща система, която можем да използваме, за да надникнем в дните, които тепърва ни предстои да изживеем. По време на фестивала, ателиетата в Националната художествена академия се превръщат в портали за петдневна директна връзка от настоящето към всеки възможен прочит на бъдещето.

ПРЕМИЕРИТЕ

Топология на звуковото тяло: дует за тяло и скенер

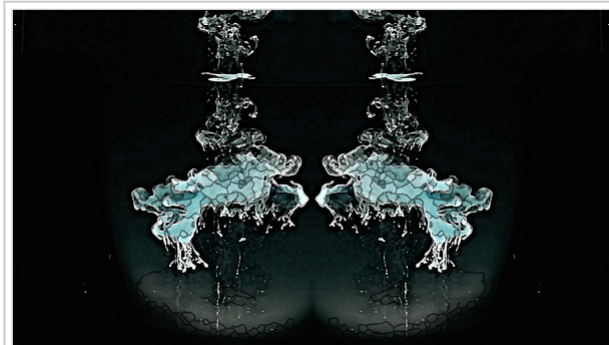
Топология на звуковото тяло: дует за тяло и скенер е аудиовизуална пърформанс-инсталация от медийния творец Антони Райжеков (Австрия, България), със специалното участие на пърформъра Федерика Даури (Италия, Германия). Пърформансът беше представен, за своята световна премиера именно на DA Fest 2017, пред многобройна публика, която трудно, но настойчиво се промуши в тъмнината на 1-во ателие в НХА. Творбата е картографиране на енергията, претворена в емоция и изказана с богат художествен език, чрез движенията на тялото. Всичко това е кодирано и преведено в звукова композиция. Със своята манифестация чрез движения и извивки, тялото разкъсва средата. Така то се превръща в карта, която да събере звука в музикална партитура. Медийният творец, Антони Райжеков, създава инструмент, с помощта на който е възможен преводът на този микросвят, достъпен само, когато си позволим да чувстваме и да се наслаждаваме, само когато сме освободили напълно съзнанието си и сме готови да приемем случващото се около нас с всяка своя частица.

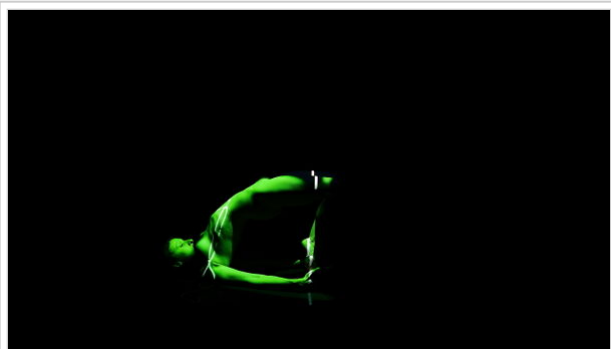
(1) Antoni Rayzhekov feat Federica Dauri

Специално създаден за проекта, аудиовизуален синтезатор декодира метаморфозите на тялото като създава неповторим дует между движение и звук. По гладката релефна повърхност на пърформативното тяло и по материята в пространството се извършват кратки срезове от зелен лъч светлина. Когато лъчът преминава по движещото се голо тяло на физическия артист, Федерика Даури, в тъмнината на ателието се чува звук. Чрез звука тази специална и неочаквана среща между материя и светлина се трансформира в преживяване. Макар да е провокаторът, светлината остава пасивна и изпълнява ролята на медиатор в този наситен с очакване диалог. Чрез

нея публиката получава съобщението, че подобно на правилата в квантовата физика, нещо почти невидимо, но с мощен енергиен заряд, ще се случи пред очите ни, именно тук и сега. Срещата на материята със звука няма да ни остави безучастни и ще ни направи свидетели на нещо значимо, макар да оставаме физически неподвижни и с притаен дъх. Промените, движенията, сблъсък на частиците всъщност правят от Топология на звуковото тяло: дует за тяло и скенер несъмнено изключително събитие за нашето съзнание. Тъмнината на помещението ни поставя в реалността на тъмната материя. Там, където налично е само липсващото и макар тъмно, всяко пространство изглежда изпълнено – с малки частици материя, с постоянно вибрираща енергия, със звук от космически деликатни сблъсъци. Всяко преминаване на лъча по подиума създава чувство на очакване. Творбата се случва на почти квантово ниво – едва видимо, но огромно по сила,

Ягама, **Сенки и отражения** (2017 г., Видео 7:14.) Докато изтичаме през живота и животът изтича през нас, ние сме само сенки и отражения на постоянно променящите се възприятия. Всеки анимационен кадър е неуловимо статичен, аналогично на парадокса на флуидното ни време, състоящо се от отделни, но вечно изплъзващи се моменти. "Сенки и отражения" е вдъхновен от класическа техника за специални ефекти и от въпросите, на които само красотата може да отговори

(2) Antoni Rayzhekov feat Federica Dauri

взаимодействие между енергиите, в моментите на разрез, който лазерния лъч прави. Там, където светлината осветява тялото, е топосът на връзката между видимия и невидимия свят. Ето така, сякаш ни казва артиста от сцената, ще звучи всяка малка частица от пространството, ако имаме тези фини сетива, ако можем да я уловим и да я чуем. Чрез апаратурата ние се оказваме въведени в света на интуицията и на особено високите честоти на нашето съзнание. Едва тогава зрителят се потапя в предложения от творците превод на средата, следейки тялото като физически елемент от реалността, с неговите извивки, форма, повърхност и дълбочина. Сякаш то ни обещава, че

ако го последваме, няма да се загубим в тъмнината. Сякаш ни позволява да не се страхуваме от срезове на действителността, от онези разтърсващи срещи, които именно съставят и правят видима тъканта на света, а дори напротив, да останем в очакване за тях, защото именно те носят животворящата сила, противопоставена на тъмнината.

Световната премиера на Топология на звуковото тяло: дует за тяло и скенер в София, ни показва как този първи разрез на пространството никога не може да бъде повторен, как публиката взаимодейства с артистите на едно много по-специфично ниво от това на всекидневната реалност. Всяка партитура е различна, всяка композиция остава неповторима в света на най-фините връзки – онези, които трудно изказваме и за които не винаги намираме референт в извън езиковата действителност.

Сателити

(1) Satellites

Сателити беше още една премиера в рамките на фестивала. Зад този проект седят имената на Марейле Мецнер (пърформанс-артист), Патрик Хатами (пърформанс артист), Макс Шумахер (художествена режисура/театрална режисура/текстове), Венелин Шурелов (художествена режисура/сценична инсталация), Йоан Трелу (програмиране/медия-арт), Сибин Василев (звуков дизайн/музика), Елиът Бурш (осветителен дизайн). Театралният мултимедиен пърформанс е нов подход към вниманието на публиката и е копродукция между post theater (Германия) и SubHuman Theatre (България).

На DA Fest, българската публика успя да се потопи в космическото пространство на една драматична история,

базирана на научната фантастика, в която двама космонавти търсят изход от своя общ всекидневен живот, отвъд границите на Изтока и Запада. Всеки от тях има свой източник на вдъхновение да продължава да се движи в безтегловното състояние на различни мисли, разбирания и вярвания. Те са изпратени на тайна международна мисия, в свят без гравитация, без точка на фокус, около която да се придържат, без исторически контекст и смисъл, още в края на 80-те години на XX век. Тридесет години по-късно тишината на празното пространство, което ги заобикаля извън илюминатора на космическата станция е станала оглушителна и се е превърнала в единственото им всекидневие. Част от процеса на оцеляване е балансирана и добре пресметната хибернация. Моментите на сън се редуват с моменти на синхронизирани съобщения и записи на случващото се. Но истината е, че много малко неща се променят в тези моменти, когато си на хиляди километри от потока на събитията от собствения си свят. Пиесата повдига много противоречиви

(2) **Satellites**

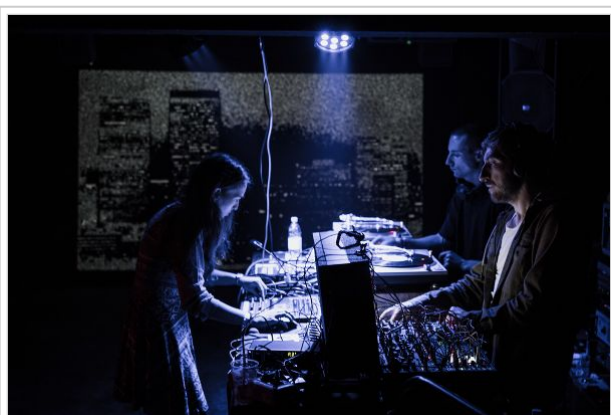
въпроси като поставя двамата главни герои пред една сложна дилема – дали да се завърнат у дома или не. Всеки от персонажите преминава през дълъг процес на дълбока рефлексия, в която като лична изповед разкрива различните страни на един сякаш саморазбиращ се казус. Точката на пречупване на тези напълно различни позиции изважда на преден план етическите и чисто човешки мотиви в нашето всекидневие. Изтеглени на повърхността, извадени от контекста на нашия живот, изчистени от многопластовата структура на социалните отношения – тези въпроси започват постепенно да звучат като ехо в съзнанието на зрителя и поддържат връзката ни с всички колебания, които могат да се породят през цялото време на театралния пърформанс. В Сателити, онова, което не е изказано с думи,

се предава по визуален начин чрез малкия размер на космическата станция, конструкциите на сцената, действие в и извън самата станция. Пространството и декора придават усещане за притиснатост, за ограниченията, с които може да се сблъскаме по пътя към целта ни. Целта понякога обаче остава химера, загадка без решение, а пътуването се превръща в безкраен кръговрат между мисълта и реалността.

Сателити не е разказ за прибирането у дома, а опозиция на възможности, разположени в тясното пространство на съзнанието, което блуждае в космическата безкрайност и често остава в нейната примка, извън хоризонта на събитията, във вечен перформативен loop [2] . За да се освободим от това състояние, в крайна сметка, дори и да сме на път без посока, значението и смисъла на нашето действие се съдържа единствено в изборите, които правим, в решенията, които взимаме и в истините, в които вярваме.

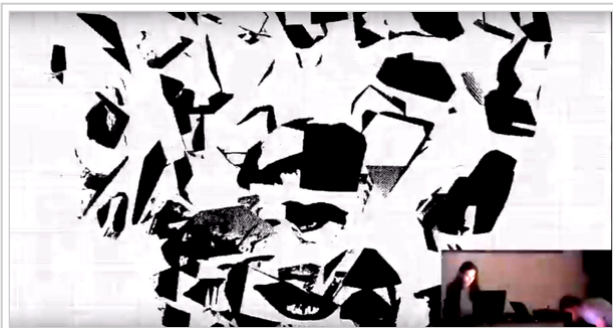
Branches

Branches е нов проект на дуото Иван Шопов (България) и Лора Желязкова (България). Branches означава разклонения, и представлява поглъщащо преживяване, моделирано от взаимодействието между аналогови кадри и дигитална система, която разчита на непосредствената колаборация между творци и публика.

(1) Иван Шопов и Лора Желязкова, **Branches** (2017)

Колаборацията в тази премиера се случва по линията на интуитивния диалог, невербално, но много силно наситено общуване, между образ и звук. Лора работи с картини, които е събирала, провокирана от желанието си да направи един почти микроскопски анализ на света около себе си. Тя представя оголената форма на една допълваща нашия сетивен свят действителност, която се прокрадва през усилвателя, към публиката, посредством миксирането на Иван Шопов, в аудио-визуално въздействие. Макар разговорът между двамата артисти да е абстрактен, с помощта на прожекции, изпълващи цялото пространство, публиката остава напълно потопена в средата на тази дълбоко символна форма на изразяване.

Чрез удвояване и мащаб на изображенията, се създава неповторима атмосфера, която изисква постоянна интеракция между творците и зрителя. По този начин, от своята привлечена и вплетена в творбата позиция, наблюдаващият процеса на сливането се превръща в действаща фигура. С израза на чувствата и непосредствените си реакции, той неминуемо влияе върху развитието на пърформанса. Ето защо Branches създава едно неповторимо интимно пространство, процес на общуване, и е покана за активно присъствие много повече, отколкото просто пасивно възприятие.

(2) Иван Шопов и Лора Желязкова, **Branches** (2017)

Общуването между авторите и машините се основава на генерирани честоти и импулси и интуитивен аудио анализ, разклоняващ се в множество визуални контролери. Създаденият ембиънт звук от модулариия синтезатор и реактивната към него визуална среда разкриват импровизирано пространство на вибрации и светлосенки, преплитачи се в реалност и абстракция, създаващи едно неповторимо мистично пространство. Въпреки употребата на дигитални инструменти, произведението е силно зависимо от интуицията на двамата автори, тъй като процесът не е автоматизиран или предварително компютърно генериран.

Темата в диалога от аудио-визуалния пърформанс е разклоняването на аналоговото в дигиталното, на познати форми от всекидневието, които преминават в абстрактни геометрични фигури. Тази интерпретация им придава особен символен отпечатък и ги обръща в метафори. Постепенно разговорът се превръща в абстрактна реалност, която, както казват Лора и Иван, изисква време, затова не е мимолетно преживяване, а нещо, което остава следа в съзнанието. Това прави **Branches** високо технологично преживяване с духовна свобода, в което всичко се усеща на момента, без сценарии. Ето защо, освен общите характеристики - като конкретни технически изисквания, тъмнина, възможност за потапяне, интимна среда и продължителност от поне един час, нищо друго от тази премиера не би могло да бъде отново повторено, такова, каквото беше видяно и преживяно на DA Fest 2017. Посоките, по които се върви са винаги нови и различни. Това е възможност за опознаване на света по нов начин, нов израз на вдъхновение, гледане през нов микроскоп към природата на заобикалящата ни среда.

ИЗЛОЖБАТА

Тъмно съдържание

(2) Ева и Франко Матес (Италия/САЩ), **Тъмно съдържание**, инсталация, 2015 и понастоящем

Тъмно съдържание произведението на Ева и Франко Матес (САЩ / Италия) представя аватари на реални хора, които работят като модератори на негативно съдържание в интернет. Тяхната задача е да откриват неприемливите форми на езикови употреби в мрежата – омраза, порнография, расизъм, насилие, обиди и др.

Това са хиляди реални хора, които всекидневно, ежеминутно четат тъмното [3] съдържание в мрежата и взимат решения кое да премахнат и кое да оставят. Творбата е определена като „изследователски проект“, макар художествената ѝ стойност да е неоспорима. Тежестта на посланието е представена в инсталация чрез огромен видео екран и силен звук. Анонимността на интервюираните и записани модератори е покрита с

аватаризирани, дигитални антропоморфни образци на образа на обикновения човек от нашето глобално общество (жената домакиня, детето, трудещият се баща и др).

Ще бъде ли възможно някога семантичното прочистване на основния (в днешно време) източник на информация да бъде поверен на сложен автоматичен алгоритъм, на образцова аватаризирана система? Ако знаехме, че всеки текст, който свободно публикуваме в мрежата се чете от наш близък човек, от плът и кръв, ще поддържаме ли езика на омразата и анонимизираната агресия, с такива колосални мащаби?

(1) Ева и Франко Матес

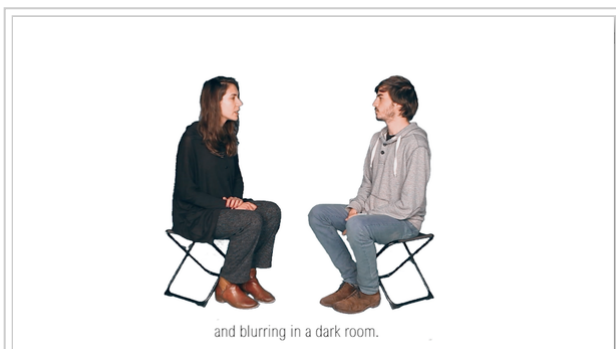
Разказите на реалните персонажи на Ева и Франко Матес не само ни карат да се замислим върху нивата на комуникация помежду ни, но и по неповторим художествен начин ни показват, че има неща в живота ни, които все още не могат да бъдат заместени от машините, независимо колко съвършени са те.

По диагонал и в ясен видим диалог с творбата Тъмно съдържание беше поставено видеото на Даниела Такева интер_вю (България, 2017).

интер_вю

Творбата е създадена с помощта на GoogleTranslate©.

Обратно на Ева и Франко Матес, Даниела Такева поставя в центъра на изцяло бяло поле, без сенки и плътност, два стола и двама реални персонажи – „човек“ и „жена“, които водят един по-специален и по-различен тип диалог.

Даниела Такева интер_вю (България, 2017)

Тук въпросите за механизацията на смисъла стават още по-дълбоки, защото дори и описанието към видеото е преведено с помощта на техническия преводач, безплатен и достъпен за всеки, с интернет връзка. Ето как звучи преводът:

„Видеото показва двама души, седнали един до друг в бяло неопределено пространство. Разговор за начина на време и ако е възможно да го заснемете. Основният аспект“

Дори само на това описателно ниво си заслужава да се заслушаеме в монологичната форма на тази почти безкрайна среда на взаимовръзки, алгоритми, модели и „умни“

програми, които не само се учат от нас, но и напредват в изграждането и модерирването на дискурса, с всяка наша онлайн размяна на реплики. Какъв точно машинен монолог ще се създаде в бинарното мета-социално поле вече все по-малко зависи от нас и все повече зависи от избора на машината. Ние, реалните хора, въввлечени във виртуалното празно, бяло, изчистено от контекст пространство, ставаме безсилни и почти... безсмислени... Не много далеч от тази отправна точка, както във физическото пространство, така и по посока на идеите, които се представят в художествения прочит на изложбата беше работата на Николина Недялкова.

Професионален слушател

Взет изцяло от реалността „професионалният слушател“ на Николина Недялкова е модел на механичен опит за възстановяване на разпаднатите социални връзки.

Това е реална професия, която ни подтиква да се запитаме възможна ли е изцяло механизацията на едни от най-съкровениите ни отношения? Ние, като хора, от векове очакваме точно тези отношения да останат безвъзмездни и неподчинени на чистата механика. В това произведение личните взаимоотношения и приятелството са на „тезгяха“, на който всичко се купува и всичко е за продан. „Възползвайте се“, призоваваше авторът на творбата в рамките на фестивала, когато имаше промоция и интеракцията с вашия професионален слушател беше напълно безплатна!

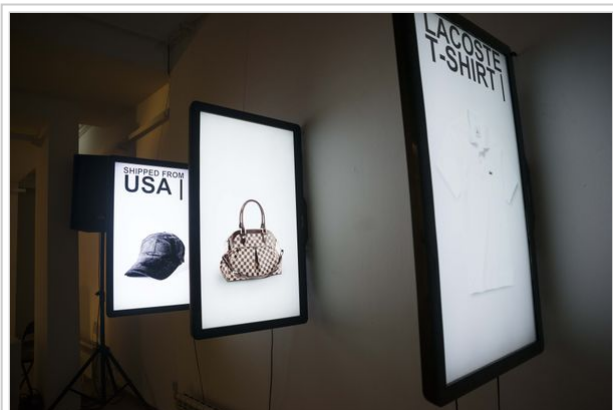
Николина Недялкова, **Професионален слушател** (България, 2017)

А какво се продава или купува днес е именно въпросът, който „тормози“ един бот, в творбата на !Медийна група "Битник" (Швейцария/Великобритания, 2014 – 2016) в дългогодишната им работа Купувач в Тъмната мрежа – колекцията на един бот.

Купувач в Тъмната мрежа – колекцията на един бот

В продължение на три месеца !Медийна група Битник изпраща бота на едноседмична пазарска експедиция в

тъмната мрежа (Darknet). Разполагайки със 100 биткойна, ботът прави избор, на случаен принцип, измежду приблизително 16 хил. стоки и изпраща покупката си до изложбеното пространство, където е разположена творбата към момента на избора. Още тук се поражда логичният въпрос, доколко всъщност случаен е изборът на бота. Какви са възможностите ни да избираме въобще, там където всички граници са премахнати. На ръба на закона и нелегалното, !Медийна група Битник всъщност показва по един изключителен художествен и находчив начин, че често контролът е отвъд нашите възможности. Самите те умишлено прилагат неконтролируеми средства, за да разчупят установените структури и механизми. В крайна сметка ботът закупува общо 25 предмета [4], които се превръщат в негова колекция, готова за изложба в „Кунстхале Санкт Гален“, лондонската галерия „Хорейшо Джуниър“ и Института за съвременно изкуство „Аксиома“, в Любляна.

!Медийна група Битник, **Купувач в Тъмната мрежа – колекцията на един бот (Darknet)**

На DA Fest самите предмети отсъстваха, защото не винаги е лесно да придвижиш през граница нелегална стока, та макар и с клеймо „Piece of Art“. В изложбената зала на галерия „Академия“ бяха разположени три отделни екрана, на които ясно и отчетливо се виждаше всяка покупка. Любопитното тук е отнемането на тежестта от направения избор, когато той е само дистанциран образ. Как функционира в нашето съзнание отчуждаването от публикувания за продажба в Darknet краден предмет или упътване за хакване на вендинг машините на Coca Cola? Системата е опростена – някой в тъмната мрежа и купувачът – един бот, но не и ние. В Darknet се продават предимно нелегални стоки, купуването на тези стоки от машина (ботът) и представянето на такъв тип обекти в изложбено пространство изважда на повърхността нашата културна парадигма с най-мрачните,

тъмни и извратени човешки странности, които присъстват в обществото ни. Всичко, онова което е обратно на хуманния контекст, обратно на онова, което ни прави интелигентни, съзнателни, прогресиращи същества. В пълнотата си, работата може да бъде шокираща, ако видим закупения материален обект, изложен на показ в музея или галерията. Това са все места, чиято функция е да представят и институционализират човека в целия му еволюционен и цивилизационен блясък, те са доказателственият образ на това, че ние вървим напред и се развиваме. В галерия „Академия“ се видяха само виртуалните образи на тези реално съществуващи обекти – плод на нашето „човечеене“ тук и сега. Колкото и въздействаща да е творбата, дигиталната репрезентация на вещественото доказателство за тъмната страна на човешката природа далеч не може да бъде така силно и ясно представена, както в нагледа. Именно тук виждаме пукнатините, през които се прокрадва лъчът на бъдещето. Какво ще се случи, ако ние сме просто едни отдалечени явления от перформатива, от действието, от физическото тяло и материалния свят. Каква тежест в съзнанието ни ще оставя реалното действие?

Мокри поръчки

UBERMORGEN, Мокри поръчки
/Killiste(Австрия, Швейцария / САЩ, 2015)

Ето този е водещият въпрос в проекта Мокри поръчки (Австрия, Швейцария / САЩ, 2015) на дуото UBERMORGEN. Самият проект е директен превод на заглавието. Пред посетителите в Галерия „Академия“, от 19-ти до 23-ти септември, беше изложен един списък, пълен с над 300 имена на хора, които са предложени за убиване. Етическият казус в тази работа е изложен по ясен и изчистен начин на бялата стена като затворена за всеки тайна, черна кутия. Единствено малките диодни светлилки напомнят за движението, за трескавото съществуване, за ритмичния процес на живота. Ротацията на тези светлилки ни напомня, че докато те са все още в пълния си брой, значи заветът на черната кутия – списък за мокри поръчки, все още не е изпълнен и „душите ни са спасени“. Но тук се появява и един далеч по-важен мотив, за началото на процеса, от който връщане назад няма.

Самият Ханс Бернхард в разговора ни за DA Fest [5] не определя Killiste (оригиналното име на творбата) като художествено произведение, а по-скоро като реакция, като

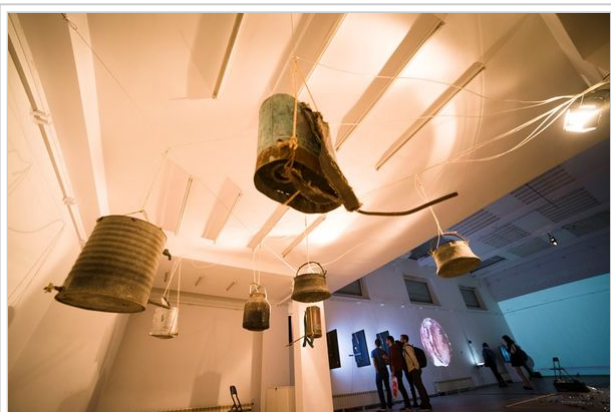
отчаян изблик на последно предупреждение към несправедливостта, към абсурда на системата. Все пак творбата насочва вниманието на зрителя към произхода, че това е система, която разчита на алгоритми, хардуери, кодове, но и която в същото време може да бъде лесно манипулирана, която допуска грешки, позволява неточности. Можем ли да се доверим на тази система, именно тя в крайна сметка, да направи етичния избор и да натисне голямото червено копче вместо нас? И ако все пак дистанцираният обект на машинизирана система активира процеса по изгасване на светлинките (поетично казано), т.е. извърши убийството вместо нас (директно казано), това ще ни направи ли съавтори, или ще ни отнеме напълно авторството така, както ни отнема моралната дилема, както е при избора на един бот? В крайна сметка какво е купил ботът от Darknet не е наш проблем, макар и ние да сме му дали 100-те биткойна, но пак, ние хората продаваме всеки един от тези предмети. В крайна сметка кое име ще бъде изтеглено от алгоритъма на UBERMORGEN не зависи от тях, те единствено вкарват имена в списък и поддържат системата в изправност (доколкото това въобще е възможно). Ще започне ли процесът, ще се механизира ли действието, дори и при най-силния си порив – за живот или за смърт, ще останем ли отдалечени от отговорността, справедливостта и грешките, ще разчитаме ли на системата да вземе решението, да запази или да затрие...

Системата 0I е изградена от Нули и Единици. Тя е подвластна на манипулации отвън, зависи от алгоритми, уязвима от грешката. Грешката може да настъпи във всяка една мрежа, във всяка бинарна система, във всеки един конструиран хардуерен апарат, във всяка една машина – днес и вероятно, и в бъдеще. Така в крайна сметка достига до въпроса за хардуера и темата за материалното измерение на онази техническа страна, която пази занаятчийския дух и не винаги е със задължително художествена стойност. Студените бездушни кабели, винтове, сглобки, платки, планки, заварки все пак крият в себе си някаква индустриална естетика. Те са като жилките на нашия модерен свят, по който протича живителна енергия, осветени от електричеството, еманация на техническата еволюция на човека, която го трансформира от носителя на петте елемента, в надградената, разширена, увеличена своя версия[6], подобна на идеала Homo Faber [7].

DA Fest 2017, изложба в галерия "Академия"

Селото. Последни усилия IV

Петер Бош и Симоне Симонс, **Селото. Последни усилия IV**

Точно към този човек се обръщат Петер Бош и Симоне Симонс, с предизвикателството Селото. Последни усилия IV. С произведението си, творческото дуо предизвиква човек, който сам държи ключа за щастието си, да се отдръпне от творческия пиедестал, да потисне желанието за контрол над всичко и да се отдаде на чистия механичен звук чрез съзвучаващ и рефлексивен процес. Селото. Последни усилия IV е за опит за завръщане към корена на нещата, съживяване на процеса по изненадване, свободата да си позволим да бъдем уязвими, да осъзнаваме и да приемаме това така, както годините и времето са се отпечатали по неповторим начин върху металните съдове, с които дуото работи.

Тук няма излишна символика, в творбата на Бош и Симонс човекът не е в центъра, не е съавтор, не е в интер-акция с предметите. С и без присъствието на зрителя, творбата пак ще съществува, обектите пак ще се задействат в уречения момент и отново ще пеят и танцуват, подтикнати от силата на техническата епоха, в която са се родили – студени, ръждясали, съживени за момента на случката (която и да е изложба, където и да е по света), разрушени след това. Единственото условие за съществуването на тази творба е достъпът до електрическата мрежа. Да, някои елементи от нея може и да съществуват в архивите, но какво от това? Записът от „песента“, продуцирана от металните битови съдове, остава просто кух звук, извън контекста на изложбеното пространство.

Интернет

Съвсем на място – в центъра на изложбеното пространство, беше разположена работата на холандеца Йерун Ван Лоон. Творбата се казва Интернет (Холандия, 2016) и беше наредена с внимание и прецизност, съставена от фини стъклени тръбички, които пресъздават, макар не съвсем буквално [8], разположената на дъното на Световния океан мрежа от идеално подредени оптични кабели, по които всъщност „преминава“ интернет. Отново в ритъма на предварително зададена схема, системата от тръбички символично се изпълва

Йерун Ван Лоон, **Интернет**

с бинарено разпределен дим, който след това се освобождава в пространството със специфичен звук. В опозиция на пеещите машини от Селото. Последни усилия IV, творбата Интернет създава един напълно балансиран, почти медитативен шум, пресъздаващ спокойствието на водните дълбини, подобен на фоновия градски елемент, но в напълно затворена в себе си и изолирана среда. Мимолетен, неустойчив, фин и непредсказуем пушек се плъзва по тръбичките, излиза през някои от отворчетата и изчезва. Завинаги [9]. Съществуват социални мрежи, които напълно разбиват парадигмата за идеалния образ в интернет. Ние създаваме профили, генерираме наши аватари, конструираме образи, които се надяваме да се превърнат в образци във виртуалното общество и когато сме постигнали

желания контролиран ефект, го запечатваме и архивираме. Разчитаме на допълнително място в света на измислените образи, където да пазим мислите си, познанието и всички онези споделени със снимка или видео елементи от нашето всекидневие. Но социални мрежи, като SnapChat например, ни предизвикват да се откажем от целта „супер човек“, „идеален образ“. Те ни показват, че всичко около нас може и понякога трябва да бъде преходно, особено във всекидневието, че не е нужно да запазваме всичко в архиви, да систематизираме и категоризираме всяка дума, израз, диалог в ексабайти [10] от бази с данни от информация.

При акта на изтриване на данните няма нищо хуманно. То не е като забравянето. То е акт на унищожение и нищо друго. То е възможно най-дехуманизираното явление във виртуалната среда и все пак някак, когато стоим загледи в малките бели облачета дим от Интернет, които се разпръскват и се изпаряват в пространството, ние се чувстваме някак по-спокойни. Изпитваме онова освобождаващо духа от оковите на наследството [11] чувство, което на всеки му се иска да изпита поне веднъж. Поемете си дълбоко въздух... и спокойно издишайте. Нищо от това, което сте написали или оставили след себе си, не ще остане вечно. Освен ако не приемете различна форма, освен ако не предизвикате трансформация на духа, която да разкаже нова записана история. Предстои ни челен сблъсък с алтер-егото.

Коя среда е контролирана, къде свършват възможностите ни за съавторство и доколко сме способни да понесем отговорността на това съавторство са въпроси, които си зададохме пред работите на, UBERMORGEN, Йерун Ван Лоон, Бош и Симонс, !Медийна група битник и Ева и Франко Матес. Следва обаче да се потопим по-дълбоко в същността на човешкия образ. Постигането на сингулярност е сложен процес, с който често творците в областта на съвременното преходно изкуство [12] си служат, за да представят своя ситуационен критически прочит.

Je Suis Je (Аз съм аз)

Je Suis Je (Аз съм аз), (България, 2016) е творбата на Венелин Шурелов - силен пример за търсене на друг път към по-устойчив и по-истински „аз“. Творбата е реплика към социалния тренд, личността да се припознава в ситуационен контекст като се отказва от собствените корени и принадлежност, в името на вписване и съответно разширяване на образността от друг контекст. Това е трансгресивно състояние, което буквално заля социалните мрежи, където в продължение на дни, след тъжни инциденти или шокиращи социални събития (най-често свързани с агресия) виртуалният образ на личността заживява в света на колективното емпатично съзнание.

Венелин Шурелов, **Je Suis Je (Аз съм аз)**

Ние не можем да бъдем никога сигурни в интенцията, седяща зад този виртуален аватар, който се развива чрез визуален код в света на общото страдание и в света, поставен пред лицето на реална опасност. Именно това прави Венелин Шурелов в своята творба – на много бавен каданс, неговото заснето „аз“ се изправя пред риск, пред реална заплаха, за да се предефинира и евентуално да получи потвърждение или отрицание на личността – това ще бъде решено от рисковата ситуация. Бавният и плавен преход от сигурното състояние към състояние на опасност е представено със заряда на предоставянето на личността и в ръцете на наблюдаващия.

Натискът за взимане на решението за това дали да се слее с образа от разделения на три фази екран или да остане безучастен наблюдател се увеличава с всяка следваща многократно забавена крачка на аватара в движение напред. Колкото повече приближава образът на твореца, толкова по-чувствително се усеща заплахата, докато накрая не се

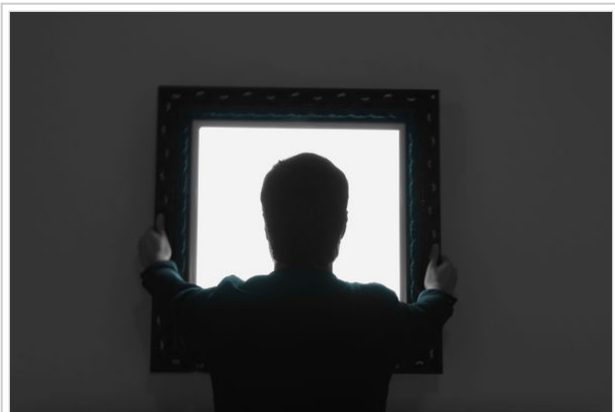
разбива пред очите ни. Трите фази на творбата са като триптих на риска – да останеш цял или да станеш на парчета, да бъдеш друг или да опазиш себе си, да останеш и да видиш до края детайлната картина на сблъсъка или да подминеш, унесен в свои мисли и дела. В *Je Suis Je (Аз съм аз)* образът отново е отдалечен и недосегаем за зрителя. Актът се случва в пространството между стола и екрана, в празнината между зрителя и артиста. Зрителят е на сигурно място, напълно защитен, дори поканен да седне, да се настани удобно, докато авторът е заплашен с унищожение. Произведението отново не позволява физическа интеракция, но изисква равносметка. След приближаването на образа с последния кадър, тази равносметка влиза в loop и питането се поставя отново.

В изобразения акт няма нищо героично, има разрушаващ сблъсък и разпад на материята, в детайлност, която не може да бъде пренебрегната. В творбата на Венелин Шурелов отговорът към референцията за разделянето на „аз“-а и приписването на далечна и непозната образност, в името на предотвратяване на риска, намаляване най-вече на емоционалните щети, възстановяване на справедливостта извън нас самите, чрез поставянето на визуален код „Je Suis ... [всяко възможно]“, е провокативно послание. Кодирането е по тристепенна ос на „всяко възможно“, но не и „аз“ – някой друг; всяка механичност, но не и органичност – дигитална реалност; всеки аватар, но не и човек – отдалечен наш образ-безсмъртна реплика. Вие бихте ли се изправили пред неизбежно болезнения сблъсък, бавно, методично, целенасочено, макар да знаете, че не ще запазите личността непокътната и че във всеки следващ loop тъждеството ще е невъзможно? Дали ще успее „Аз“-ът от *Je Suis Je* да постигне сингулярност с образа от екрана и с личността пред екрана, ще се получи ли сливането, миг преди сблъсъка – това са въпросите, които остават в съзнанието на посетителите, след срещата ни с произведението в галерия „Академия“.

Роршах

Екранът (телевизионният, компютърният и всеки друг) ни дава възможност не само пасивно да приемаме информацията, а и да ѝ реагираме с, понякога, съмнителни доводи.

Именно тези характерни за човека неясно мотивирани действия търси да активира Христо Колев в работата си *Роршах* (България, 2017). И тук творецът силно разчита на единството между техниката и човешкото въображение.

Христо Колев, **Роршах**

Художественото произведение се ражда и умира (ако въобще може да бъде уловено) единствено в съзнанието на посетителите. Авторството е изцяло тяхно, единственото помощно техническо средство, с което разполагат, за да създадат имагинерната си творба е екран, на който се прожектират образи, които могат да доведат до халюцинации. Наблюдателят почти неусетно влиза в транс, предава се на техническия провокатор и постепенно сливайки се с него, рожда във въображението си образи и произведения, изцяло конструирани от тази връзка. Роршах беше кураторски разположена до самия вход на галерията, с подсказката на къде се е запътил посетителят, когато прекрачи прага на изложбеното пространство и се посвети на произведения от вселената на дигиталното изкуство.

Светът на въображението и на комплексността може да бъде безкраен, ако не се стремим към удържането му. Ето защо на всеки, отдал се на Роршах, бе предоставена възможност да пресъздаде по класически път, на бял лист и с молив, своя вътрешен поглед и да даде личния си принос към съвременното изкуството.

Cracking

Когато говорим за сливането между техническата възпроизводимост и „играещия човек“, по природа предизвикан да твори, не можем да не споменем и елемента на разделянето.

(1) Полина Герасимова /Полиформа, **Cracking**

Един такъв прочит на света ни предлага камерата на Полина

(2) Полина Герасимова /Полиформа, **Cracking**

Герасимова /Полиформа и интерактивната инсталация **Cracking** (България, 2017).

Специално стъкло, специален код и камера, по технологията color tracking разделят образа на основните цветове. Творбата ни напомня, че макар светът да е шарен, все пак той е изграден от основни елементи, които предопределят възприятията ни за околната среда и за нас самите. Дори и да откриваме комплексността около нас всекидневно, ние все пак се нуждаем от опростения модел. Не можем да взаимодействаме помежду си и със света, ако не спазваме основните природни закони или ако не разчитаме на сетивния си апарат. Призивът на инсталацията **Cracking** е да не бързаме да сваляме вниманието си от онези базови форми на мисленето и възприятията ни, на които неизбежно разчитаме, когато изграждаме комплексния образ.

Mnemonic

Разглобяването на света на съставните му части попада във фокуса на човешката мисъл епохи назад във времето и обещанието е, че интересът към отделните елементи ще продължи и занапред. Едва когато успеем да сведем нещо до съставните му части и след това отново възстановим образа, едва тогава ще можем да заявим претенцията за притежаване на пълно съдържание на познанието.

Ели Жотева, **Mnemoawari**

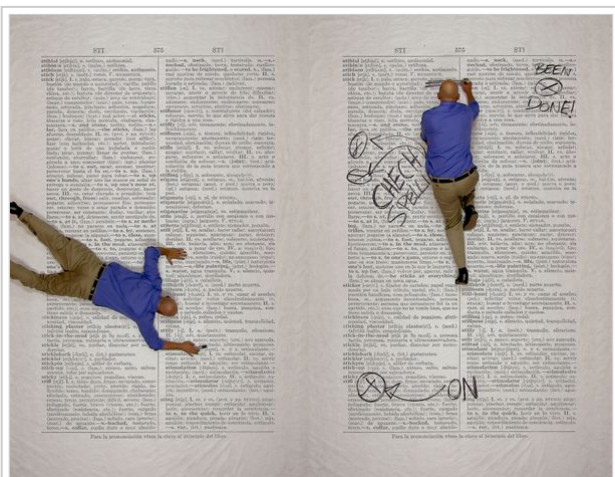
Машината познават добре онези нейни ползватели, които успяват да я разглабят и наново сглобят, макар и не същата, а предефинирана, с ново предназначение. За да се постигне тази далечна цел, ние все още имаме нужда от проумяване на машината, която наричаме „заобикалящ ни свят“, но също и взаимодействие, като това, което е кодирано в интерактивната инсталация **Mnemoawari**, на Ели Жотева.

Освен на действието, будният ум разчита и на тихото наблюдение. Проектът на Ели Жотева, със заглавие **Mnemoawari**, ни представя един красиво замръзнал свят. В него, тя си е поставила за цел да изследва паметта като физически и виртуален феномен. Когато се потопите в мнемоничното поле, оставате пленени от процеса, който

съхранява променливата материя във виртуална памет. Това е ситуация на почти хипнотизиращо наблюдение на разпадащата се материя и нейното закодиране във виртуалната памет. Там замръзналите органични растителни образци остават във вечна ротация като получават временни визуални прекъсвания от настоящи данни. В опозиция на философската мисъл, приписвана на Хераклит „Всичко тече, всичко се променя и нищо не остава едно и също“, **Mnemoawari** търси извора на онзи един момент, който остава в паметта, записан, кодиран, непроменен, но многократно интерпретиран след това. Благодарение на тази неповторима способност на новите технологии да уловят мига, в неговата цялост и детайлност, се ражда и въпросът от творбата – ще можем ли да уловим промяната в пейзажа на околния свят? Ели Жотева прави моментни 3D модели, които превръща във отделни вселени, с исторически и художествен наратив.

Книга

Вероятно, обаче идеалното място за наратива си остава на страниците на дебелия книги. Там най-добре се разкрива събраното и систематизирано човешко познание, а като най-сериозна форма на систематизация е представен образът на речника. Таксономията и дефинициите са кодировката на света ни и са черно на бяло доказателство за познавателната ни природа и човешкия прогрес.

Питър Саркисян, **Книга**

В инсталацията **Книга** (Версия 2, САЩ, 2014) Питър Саркисян показва един съвсем мъничък прожектиран човек, който успява буквално да се намести на страниците на един речник. Речникът, видян като дома на дефинициите и на поясняването, на значенията, на смисъла, мястото, където езикът е в своята пълнота (доколкото това е възможно въобще) и където се разкрива по-ясно битието ни [13]. Малкият човек, обикновеният човек, разполага с голям черен маркер, с помощта на който започва да „вандалства“ и да „драска“ жаргонни фрази по страниците на речника.

Проектът **Книга** съпоставя стари и нови форми на комуникация чрез обединяването на печатно издание с видео прожекция. Във видео прожекцията именно се разгръща идеята за „освобождането“ на потенциала на

езика, заключен между страниците на дебелия книги. В епоха, подчинена на желанието да се експериментира, да се действа и да се трансформира, без да се мисли за последиците, е почти немислимо да оставим езика статичен. Творбата подсказва още, че ние не живеем в едноизмерен праволинеен свят, а в пластове, които често се разместват като създават естествени социални катаклизми. Актът на вандализъм е толкова творчески, колкото и интелектуален, и наистина, най-характерното за него е, че е преди всичко „акт“ - насочено действие, стремеж. Малкият човек на Питър Саркисян не ни говори патетични речи и не се опитва да ни омае в идеологическа примка. Той е малката личност, насочила вниманието си към отделните детайли на неговия ден, на неговия живот, поставяйки обаче въпроси, които със сигурност ще намерят и други съмишленици.

Обществото ни е под постоянно наблюдение (видео- и семантично). Ние самите постоянно воаборстваме в различните екранни интерпретации на живота и всекидневието ни. Интересът, с който разгръщаме отделните теми, е подкрепен и поощрен от употребата на модерните технологии. Готови сме да поемем рискове, когато сме най-защитени; готови сме да прекрачим етически граници, когато сме най-отдалечени от акта; готови сме да оправдаем човешката низост, когато извличаме полза от нея; готови сме да предизвикаме знанието, когато имаме възможността да го разглобим на съставни части; готови сме да забравим, когато сме сигурни, че базата с данни е в изправност и сме готови да участваме, когато знаем, че контролът е извън нашите ръце. Ние сме родени готови, защото сме родени в епохата на дигиталните системи, на алгоритъма и на кода. Обществото ни е програмирано и единственото към което се стремим всекидневно е увеличаването и екстраполацията, стига те да водят към единния идеален образ и симбиозата на техниката с околния ни свят.

ЗАКРИВАНЕ

Ето това се случи през септември. Всяко едно от произведенията, представени в галерия „Академия“, беше своеобразен портал към друго измерение от социалното напластяване. Посредством техническата възпроизводимост на този екранен или механичен портал, ние имаме подсигурен петдневен свободен достъп до места в нашето съзнание, които често остават автономни и недостъпни, дори и за нас самите. Пътешествието, с вперен поглед към въпросите в бъдеще време, които бяха зададени звучно, посредством нули и единици, от български и чуждестранни медийни творци в дните на DA Fest, оставяме на ваше разположение и в дигиталното пространство, достъпно и удобно архивирани на <http://www.2017.da-fest.bg>.

DA Fest 2017 - Откриването

Нашият съвет за бъдещето ви е да не пропускате и следващото издание на фестивала, през 2019 г., в НХА.

БЕЛЕЖКИ

[1] На официалната страница на фестивала ще намерите подробна информация за всички произведения и творци, участвали в таз годишното издание: <http://www.2017.da-fest.bg/bg/home/news/news-go> В канала на DA Fest можете да намерите разговори с творците, както и записи от самите събития:
https://www.youtube.com/channel/UC5GGxo_ughKzVoj9Ck9B5oQ

[2] Затворена верига, кръгово движение в система

[3] Darknet - тайният „черен“ пазар в мрежата, много от стоките там са на границат между легалното и нелегалното, а някои от потребителите са отдавна извън закона.

[4] Към всички предмети: <https://www.bitnik.org/r/>

[5] Това интервю и всички други заснети и записани материали по време на DA Fest 2017 могат да бъдат видяни в официалния Youtube канал на фестивала:
https://www.youtube.com/channel/UC5GGxo_ughKzVoj9Ck9B5oQ?view_as=subscriber

[6] Тук насочваме вниманието на читателя основно към жанра, с фокус към екстензията на телесния модел при Stelarc, например, но и при други творци. Нашите съвременни тела са допълнени от техниката, тя ги разширява и увеличава функцията им не само в пространството, но и във физическото, и във виртуалното социално поле.

[7] С препратка към едноименния роман на Макс Фриш, Хомо Фабер (1973)

[8] Карта на разположените под вода оптични кабели за пренос на данни: <https://i.redd.it/eo6248sth0pz.png>

[9] Катък разговор с Йерун ван Лоон, в който той разказва за Интернет, можете да видите тук:
<https://www.youtube.com/watch?v=gHbiQ41N3IU>

[10] <https://www.livescience.com/54094-how-big-is-the-internet.html>

[11] Въпросът за забравянето и изтриването на архивите попада във фокуса на много мислители. Несъмнено едни от най-цитираните в тази посока са Фридрих Ницше, „Тъй рече Заратустра“ (2015) и Мишел Фуко, „Думите и нещата“ (1992) и/или „Археология на знанието“ (1996) и др.

[12] Transitory Art –“преходно изкуство“, е един от множеството термини, с които се определят Новите медийни изкуства.

[13] Препратка към трудовете и философската мисъл на Мартин Хайдегер, че езикът е „дом на Битието“.

ЗА АВТОРА

Петя Чалъкова е докторант към Националната художествена академия в програмата Дигитални изкуства, катедра Изкуствознание. Дисертацията ѝ е на тема „Представяне и архивиране на дигитално изкуство“, а професионалните ѝ интереси в художествената сфера са свързани с културните институции, архивирането, представянето, музейното дело, критическата теория и социология на всекидневието. По образование е философ, семиотик и социолог; по природа и призвание на духа – естетист, волеупитател и природолюбител [енваърменталист].

Взето от „http://www.da-fest.bg/DADict/index.php?title=%22DA_FEST_2017–_ЕКСПЕДИЦИЯ_В_БЪДЕЩЕТО%22&oldid=1204“.

-
- Последна промяна на страницата: в 23:36, на 13 октомври 2018.